

Woensdag 18 september 2019,

lezing Jacques van der Neut.

We zijn ondertussen gewend aan het feit dat wanneer Jacques van der Neut bij ons een lezing geeft, hij zoveel publiek trekt dat de zaal bomvol zit. Ook nu weer veel leden, maar ook veel niet leden, die de aankondiging op de website of in 't Carillon gelezen hadden. Goede zaak dus.

Deze keer met weer een ander thema dan wij van hem gewend zijn. We kennen hem vooral als Biesboschboswachter en zijn verhalen over dit prachtige natuurgebied. We hadden het kunnen weten: hoewel uitgaand van ontwikkelingen rondom de Haringvlietsluizen, eindigde ook deze lezing inderdaad weer in de Biesbosch.

De vice voorzitter Julien Mariman opende de eerste lezing in alweer het twee en twintigste jaar van de Heemkundekring en heette de heer Jacques van der Neut van harte welkom.

De titel van de lezing was:

Haringvlietsluizen op een kier; een snufje zout in de delta.

De aanleiding dat de Haringvlietsluizen werden gebouwd was natuurlijk de enorme watersnoodramp in 1953. 1836 mensen overleefden deze ramp niet.

De Westerschelde bleef open en in de Oosterschelde werd een pijlerdam gebouwd, die aan de onderkant open was.

Nadat de Haringvlietsluizen een feit waren, had dat natuurlijk erg veel invloed op het leven in het water in Haringvliet en Hollands Diep dat van zout naar zoet ging.

De Haringvlietsluizen liggen tussen Hellevoetsluis en Stellendam en werden op 2 november 1970 in gebruik genomen, waardoor de getijdenwerking in het Haringvliet en de Biesbosch aanzienlijk verminderde.

Dat er door de komst van de betonnen waterkering onvervangbare natuur verloren zou gaan, beschouwde de overheid destijds als een onvermijdelijk neveneffect.

Eind jaren tachtig komen er echter stemmen op om de mogelijkheden voor een ander, meer op de ontwikkeling van natuurwaarden gericht spuieregime van de Haringvlietsluizen op een rij te zetten. Een zienswijze die door de diverse waterschappen en agrarische organisaties bepaald niet met open armen werd ontvangen. Voor het te wijzigen beheer van de Haringvlietsluizen presenteerde Rijkswaterstaat vier varianten, variërend van het handhaven van de huidige situatie tot en met het gebruik van de sluisen als stormvloedkering. Om het proces vlot te trekken stelde men de zogenaamde Kiervariant voor, waarbij een beperkt deel van de sluisen openstaat en alleen bij een lage rivierafvoer wordt gesloten. Door de Kier wordt de monding van het Haringvliet brak en dat bevordert de visintrek.

Via een power point presentatie liet Jacques ons prachtige beelden zien van de Kwadenhoek, het zeegebied voor de sluizen. Vanuit een vliegtuig had hij foto's gemaakt van de door stromingen ontstane reliëfs op de zeebodem.

In het broedseizoen zet Natuurmonumenten altijd een gedeelte van het strand af, zodat de vogels in alle rust hun eieren uit kunnen broeden. De strandplevier, de stern en de drieteenstrandloper zijn in middels vasten gasten in dit gedeelte. En niet alleen hier, want zij hebben hun grenzen ook verlegd naar de Noordwaard, ondanks het feit dat het daar zoet water is.

Een historisch plaatje. In het voorjaar van 1994 voerde Rijkswaterstaat een praktijkproef uit met de Haringvlietsluizen, waarbij zout zeewater het Haringvliet mocht instromen. (foto: Jacques van der Neut)

In de brakwaterzone kunnen specifieke trekvisseren zoals fint, zeeforel, zalm, driedoornige stekelbaars en zeeprick zich aan het zoete water aanpassen, voordat zij verder stroomopwaarts zwemmen. Door de Kiervariant komt er trouwens in een gebied als de Biesbosch geen centimeter meer getijdenverschil. Dat er in het zoetwatergetijdengebied zout water terecht komt, is een misverstand. De Biesbosch was voor de afsluiting in 1970 een zoetwatergetijdengebied en zal dat ook blijven.

Bij het huidige spuiregime van de Haringvlietsluizen spoelt zoetwatervis, zoals deze reusachtige meerval, tijdens het spuien naar 'buiten' en legt dan het loodje. (foto: Jeanne Soetens)

Wat we verder zagen in de prachtige natuurserie waren beelden van de Hoekse Waard, een broedplaats voor vogels en waar in het najaar het bezemkruiskruid bloeit.

Op het riviereneiland Tiengemeten (1 gemet is ongeveer 0,3 hectare) staan nog de karkassen van oude boerderijen, Zij hebben deze speciaal laten staan zodat o.a. de bunzing een goede behuizing heeft.

De diverse zandplaten zitten overigens allemaal vol met zwartkopmeeuwen, die volgens Jacques viezeriken zijn omdat zij hun jongen onder spugen. Zij besteden niet zo veel aandacht aan hun nesten. Veelal verzamelen ze pindakaaspotten, want de restanten in die potten vinden ze lekker. Het gevolg is natuurlijk wel dat sommige vogels ook stukken glas naar binnen krijgen en daardoor sterven.

Op de nu volgroeide Hellegatsplaat grazen Schotse Hooglanders en zit een grote kolonie zilverreigers. Het is een gebied dat lijkt op de Biesbosch en zo kwamen we dan vanzelf aan bij deze, niet alleen door Jacques, zo geliefde streek.

Voor de Noordwaard had tot doel het water in Rijn en Maas bij hoge waterstanden meer ruimte geven. De boerderijen moesten wijken voor de natuur. Er werden terpen gecreëerd waar de boeren nieuwe boerderijen gebouwd hebben. Wat heel bijzonder is dat steeds meer vogels dit gebied weten te vinden.

Het was weer een zeer interessante lezing. We genoten van wat deze bijzondere man allemaal vertelde en fotografeerde. We hopen hem in de toekomst zeker nog eens te kunnen uitnodigen.